

Ülemineku Uudised Ida-Virumaa põlevkiviipiirkonnast ja põlevkiviipiirkonnale

Tere tulemast lugema CINTRAN-projekti Ida-Virumaa põlevkiviipiirkonna uudiskirja. CINTRAN-projekt <https://coaltransitions.org/projects/cintran/> analüüsib üleminekujärgus olevaid süsinikdioksiidimahukate majandusega piirkondi. Käesolev uudiskiri keskendub piirkonna struktuurimuutusest tingitud väljakutsetele. Räägime hiljutistest uuringutest, mis käsitlevad aruteludes kasutatavaid narratiive, ülemineku sotsiaalseid mõjusid, üleminekuprotsessis tajutavaid ebaõiglusi ja muud. Head lugemist!

Mida on vaja õiglase ülemineku edendamiseks?

Image source: CINTRAN

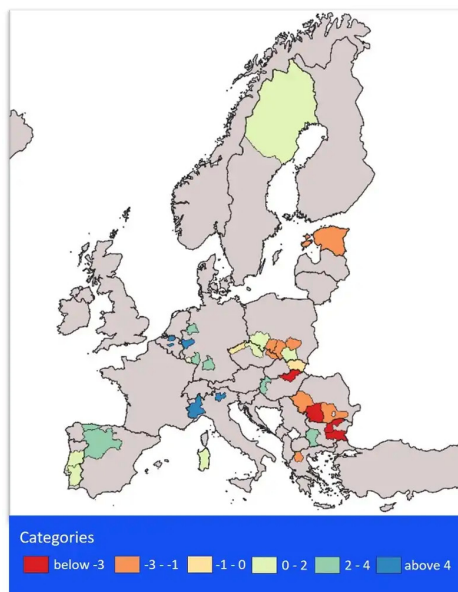
Õiglase ülemineku keskmeks on ebaõigluste vähendamine ja jätkusuutliku töö- ja elukeskkonna tagamine koostöös kõigi osapooltega. Õiglane üleminek algab kohalike elanike väärikuse ja õigluse tagamisest - selle protsessi keskmeks peavad olema söe- või põlevkivikaevanduspiirkondades elavate inimeste vajadused. Selleks peavad valitsusametnikud, kes vastutavad üleminekuprotsessi eest, tundma ja külastama neid kohti, sest nii keerulist protsessi on võimatu juhtida kaugelt pealinnast.

Ülaltoodud mõtted on pärit 9.-10. mail 2023 Ida-Virumaal toimunud CINTRANi akadeemiast. Akadeemias osales üle 50 praktiku ja teadlase 14 riigist, nad vahetasid mõtteid ja arutasid õiglase ülemineku üle Euroopa söepiirkondades.

Lisaks sellele, et osalejad rõhutasid kõigi osapooli kaasava protsessi olulisust, tõid nad esile muret pilootprojektide puudumise ja liigse bürokraatia takistava mõju pärast. Kiired ja edukad pilootprojektid näitaksid Ida-Virumaale ja ka teistele kaevanduspiirkondadele, et majanduse mitmekesistamine ja õiglane üleminek on tegelikult teostatav, mitte ainult teadlaste soovunelm. Peaaegu kõik eksperdid ja ametnikud väljendasid muret liigse bürokraatia pärast nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil, kartes, et see võib takistada töökohti loovaid projekte, isegi neid, mille jaoks on olemas rahastamine. Osalejad tunnistasid, et muu hulgas tuleb menetlusprotsesse lihtsustada, et kiirendada õiglase ülemineku meetmete rakendamist.

Loe edasi <https://coaltransitions.org/news/successful-cintran-academy-event-in-ida-virumaa/>

Süsinikmahukates piirkondade majandustegevuse vähendamine või kohaliku oskusteabe suurendamine? Sotsiaal-majanduslikud väljakutsed kliimaneutraalsusele üleminekul

Kliimaneutraalsuse saavutamine 2050. aastaks, nagu on välja kuulutatud Euroopa rohelises kokkuleppes, on ELi piirkondades, mille majandus on väga energia- ja süsinikdioksiidimahukas, keerulisem kui mitte-süsinikumahukates piirkondades. Roheüleminek mõjutab tööturgu, töökohtade liike ja tegevusvaldkondi ning ka sotsiaalsed õigused on nendes piirkondades tõsisel ohus. Kokku määratleti 34 süsinikdioksiidimahukat NUTS 2 piirkonda kui 10% ELi NUTS 2 piirkonda, kus on suurim tööhõivemäär kas kaevandussektoris või süsinikdioksiidimahukas töötlevas tööstuses, sealhulgas kemikaalide, kooksi ja rafineeritud naftatoodete, terase ja tsemendi tootmises. Eestit hinnati kui ühte süsinikdioksiidimahukat piirkonda, kus

toimub väljaränne, kuna kogu riik moodustab ühe ELi NUTS 2 piirkonna. Ida-Virumaad ei olnud võimalik eraldi vaadelda, mis tähendab, et tõenäoliselt on tulemused Ida-Virumaa puhul võimendatud.

Tulemustest selgub, et süsinikdioksiidimahukaid piirkondi, eriti Kesk- ja Ida-Euroopas, kus asub peaaegu 60% neist piirkondadest, iseloomustavad keskmiselt halvemad majanduslikud ja sotsiaalsed tingimused kui mitte-süsinikdioksiidimahukaid piirkondi. Neid ei ohusta mitte ainult tööhõive võimalik vähenemine, vaid ka väljaränne, mis võib vähendada nende piirkondade väljavaateid pikemaajalise majandusliku õitsengu saavutamiseks. Seega on väljarändega süsinikdioksiidimahukail piirkondadel vähem võimalusi pakkuda oma elanikele häid ja võrdseid majanduslikke võimalusi, sotsiaalteenuseid ja heaolu taset kui mitte-süsinikumahukatel piirkondadel. See mõjutab eelkõige maapiirkondi, kus elanikkonna vaesusrisk on suurem kui linnapiirkondades, kuna juurdepääs eluks vajalikule infrastruktuurile ja baasteenustele on halvem.

Loe edasi <https://coaltransitions.org/publications/downscaling-or-upskilling-in-carbon-intensive-regions/>

Ümberkujundamise käigus tekkivate võimaluste jagamine

Õiglase ülemineku kontseptsioonist on saanud juhtpõhimõtte struktuurimuutuste juhtimisel nn söepiirkondades, mis hõlmavad kivisöe, pruunsöe ja põlevkivi kaevandamist ja töötlemist. Kuid mida rohkem te inimestelt küsite, mida tähendab "õiglane üleminek", seda rohkem erinevaid vastuseid te saate. Õiglane üleminek on muutunud nn konteineriterminiks igasuguste normatiivsete väidete jaoks. Oluline on mainida, et õiglane üleminek on palju laiem mõiste kui raha, mida antakse söepiirkondadele ELi õiglase ülemineku fondist. CINTRANi projekt uurib empiiriliselt, millised (eba)õigluse(d) mängivad mõjutatud piirkondades rolli. Loe lähemalt Ida-Viru põlevkivipiirkonna ümberkujundamisprotsessi poliitilistest narratiividest, mida kasutavad peamised huvirühmad.

Loe edasi <https://coaltransitions.org/news/sharing-the-opportunities-of-transformation-is-a-key-just-transition-concern>

Tulevased üritused

CINTRANi lõpuakadeemia üritus

Kolmas ja viimane CINTRANi akadeemia üritus korraldatakse **5. märtsil 2024** Brüsselis (Belgia) ICLEI Europe'i poolt. Pärast mitmeid viljakaid mõttevahetusi ja uue praktikute kogukonna tekkimist pakub CINTRANi meeskond esimese ja teise CINTRANi akadeemia, mis toimusid **Kozanis** (Kreeka, 2022) & **Ida-Virumaal** (Eesti, 2023), osalejatele võimalust jälle silmast-silma kohtuda. Sellel üritusel on praktikutel võimalus arutada ja lahti mõtestada sõepiirkondade peamisi prioriteete ning ühiselt luua põhisõnumeid. Neid tutvustatakse järgmisel päeval CINTRANi lõppüritusel huvirühmadele, mis toimub Euroopa õiglase ülemineku peamistele otsustajatele, sealhulgas Euroopa Komisjoni direktoraatide (**DG ENER, DG REGIO and DG RTD**), **Regioonide Komitee, Euroopa Parlamendi, riiklike ametiasutuste, erasektori ja kodanikuühiskonna organisatsioonide** esindajatele. Lisateave ja registreerimine: <https://coaltransitions.org/news/cintran-final-academy-event/>

CINTRANi projekti lõpu huvirühmade üritus

Pärast 4 aastat kestnud edukat uurimistöö rakendamist lõpeb CINTRANi projekt struktuurimuutuste väljakutsete uurimiseks 2024. aasta kevadel. Selle peamiste tulemuste ja saavutuste esiletõstmiseks, tähistamiseks ja arutamiseks kutsuvad ICLEI Europe ja Wuppertal Institute kokku **huvirühmadele mõeldud projekti lõppürituse**, mis toimub **kolmapäeval, 6. märtsil 2024. aastal**.

Lisateave ja registreerimine: <https://coaltransitions.org/news/cintran-final-stakeholder-event/>

Veel huvitavat lugemist

Mis teeb piirkonna? Piirkonna määratlemine on alati keeruline ja sageli vaieldav. Eriti kehtib see juhul, kui piirkonna piirid määravad, kes saab otsustada ja kes saab juurdepääsu ressursidele. Hiljutine CINTRANi blogipostitus heidab valgust regionaalsuse erinevatele mõõtmetele ja sellele, kuidas mõiste "piirkond" nüansirikkam mõistmine võib toetada piirkondade üleminkut vähese süsiniku heitega majandusele ja seal toimuvaid struktuurilisi muutusi. Loe blogipostitust aadressil <https://coaltransitions.org/news/what-makes-a-region/>

Õiglase ülemineku tööriistakast söepiirkondade jaoks. Tuginedes põhimõttelisele veendumusele, et juhtud üleminek on alati parem kui juhitematu struktuurimuutus, on õiglase ülemineku tööriistakasti eesmärk pakkuda praktilisi vastuseid küsimusele, kuidas juhtida ja toetada üleminekut söest loobumiseks piirkondlikul tasandil. Tööriistakast annab ülevaate kõige olulisematest praktilistest õppetundidest ja kontseptsioonidest, mis aitavad käivitada meetmeid kohaliku majanduse mitmekesistamiseks, toetades samal ajal

kohalikke töötajaid ja kogukondi. Tööriistakast on mõeldud eelkõige söepiirkondade praktikutele - piirkondlike omavalitsuste poliitikakujundajatele, ministeeriumite ametnikele või ja muudele huvirühmadele, kes on või soovivad olla kaasatud üleminekuprotsessi. Lisateavet leiate veebilehelt <https://coaltransitions.org/publications/a-just-transition-toolbox-for-coal-regions/>

Uudne teadusuuring, mis teeb kindlaks vähese süsinikdioksiidiheitega ülemineku suhtes haavatavad ELi piirkonnad. Fossiilkütustest sõltuvad piirkonnad, mis juba praegu seisavad silmitsi energia, sotsiaalmajanduslike ja rändega seotud probleemidega, peavad kandma ebasproportsionaalselt suure osa roheülemineku koormusest. Üleminekuga kaasneva liigse koormuse leevendamiseks tuleb teada, millised piirkonnad on kõige enam ohustatud. CINTRANi väljatöötatud uus sotsiaal-majanduslik riskinäitaja kaardistab need piirkonnad kogu Euroopas. Kahjuks on uuringust välja jäetud Eesti, ja seega ka Ida-Virumaa, vajalike andmete puudumise tõttu. Loe edasi <https://link.springer.com/article/10.1007/s10584-022-03478-w>

Söekomisjonide võrdlemine – õppetunnid tulevaste fossiilsete kütuste järkjärgulise kasutamise lõpetamiseks? Viimastel aastatel on mitmed riigid võtnud kasutusele teatud lähenemisviisi – selleks et korraldada oma söetööstuse järkjärgulist sulgemist luuakse huvirühmade komisjonid. Hiljutises poliitikutele mõeldud briifis võrdlesid CINTRANi teadlased Saksamaa, Kanada, Tšehhi Vabariigi ja Tšiili komisjone ning töid lühidalt esile ka Hispaania ja Lõuna-Aafrika sarnaseid lähenemisviise õiglase ülemineku korraldamiseks. Vastavad riikide valitsused kogesid erineval määral poliitilist, majanduslikku ja ühiskondlikku survet, et tegeleda söepiirkondade tulevikuga. Ebakindlust tekitas vajadus korraldada söe tootmise vähenemist ja samal ajal ületades vastupanu sellise tegevuse vastu. Laadige dokument alla aadressil <https://coaltransitions.org/publications/comparing-coal-commissions/>

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 884539. The sole responsibility for the content of this newsletter lies with the authors and does not necessarily reflect the opinion of INEA or other EU agencies or bodies.

Join us on social media

Editor: Christof Arens
+49 202 2492-170
network@cintran.eu
www.cintran.eu

Wuppertal Institut für Klima, Umwelt, Energie gGmbH
Doeppersberg 19, 42103 Wuppertal, Deutschland
www.wupperinst.org
Directors: Prof Dr. Manfred Fishedick, Michael Dedek
Register: Amtsgericht Wuppertal, Registernummer: HRB 7619
Tax ID: DE 121 091 633

To communicate CINTRAN, we work together with our colleagues from the Coaltransitions.org team, where you can find the data protection notice regarding this newsletter: <https://coaltransitions.org/privacy/>.